



ENCICLOPEDIA COPIILOR

cartea care explică totul

LITERA

Bucureşti
2020





Cuprins

Cum citești această carte	10
Artă	12
Meșteșuguri	13
Scriere	14
Cărți	15
Poveste despre arta povestirii	16
Teatru	18
Mituri și legende	19
Dans	20
Fotografie	21
Film	22
Instrumente muzicale	23
Poveste despre muzică	24
Orchestră	26
Guverne	27
Lege	28
Steaguri	29
Comerț	30
Bani	31
Poveste despre haine	32
Muncă	34
Limbaj	35
Poveste despre școală	36

Filosofie	38
Religie	39
Poveste despre jocuri	40
Sport	42
Primii oameni	43
Epoca Pietrei	44
Epoca Bronzului	45
Poveste despre locuințe	46
Epoca Fierului	48
Egiptul antic	49
Grecia antică	50
Roma antică	51
India antică	52
China antică	53
Poveste despre festivaluri	54
Azteci	56
Incași	57
Mayași	58
Vikingi	59
Castele	60
Cavaleri	61
Renașterea	62
Japonia imperială	63
Pirați	64
Nativi americanii	65
Exploratori	66
Vestul american	67



Sclavie	68	Ghețari	98
Revoluția Franceză	69	Oceane și mări	99
Revoluția Industrială	70	Vreme	100
Imperiul Otoman	71	Nori	101
Primul Război Mondial	72	Furtuni	102
Al Doilea Război Mondial	73	Schimbări climatice	103
Poveste despre război	74	Reciclare	104
Pământul în interior	76	Agricultură	105
Suprafața Pământului	77	Poveste despre mâncare	106
Cutremure	78	Lumea	108
Vulcani	79	Hărți	109
Ciclu al rocilor	80	Busolă	110
Eroziune	81	America de Nord	111
Munți	82	America de Sud	112
Peșteri	83	Europa	113
Roci și minerale	84	Africa	114
Pietre prețioase	85	Asia	115
Poveste despre aur	86	Oceania	116
Metale prețioase	88	Antarctica	117
Fosile	89	Arctica	118
Ciclu al carbonului	90	Fusuri orare	119
Combustibili fosili	91	Zi și noapte	120
Poluare	92	Anotimpuri	121
Ciclu al apei	93	Poveste despre lumea în schimbare	122
Poveste despre apă	94	Maree	124
Fluvii	96	Dinozauri	125
Lacuri	97		



Viață preistorică	126	Recife de corali	153
Viață microscopică	127	Păduri	154
Plante	128	Păduri tropicale	155
Copaci	129	Tăriful mării	156
Flori	130	Habitate polare	157
Fructe și semințe	131	Lanțuri trofice	158
Ciuperci	132	Familii de animale	159
Grupuri de animale	133	Case de animale	160
Nevertebrate	134	Metamorfoză	161
Insecte	135	Migrație	162
Păianjeni	136	Hibernare	163
Vertebrate	137	Conservare	164
Pești	138	Grădini zoologice	165
Rechini	139	Poveste despre științe	166
Amfibieni	140	Ştiință	168
Reptile	141	Biologie	169
Păsări	142	Celule	170
Ouă	143	Fotosinteză	171
Mamifere	144	Evoluție	172
Feline	145	Alimente	173
Poveste despre animale de companie	146	Poveste despre culoare	174
Câini	148	Chimie	176
Maimuțe	149	Materiale	177
Habitate	150	Scufundare și plutire	178
Câmpii ierboase	151	Atomi	179
Deșerturi	152	Elemente	180
		Metale	181





Plastic	182	Trenuri	210
Solide	183	Nave	211
Lichide	184	Poveste despre transport	212
Gaze	185	Aeronave	214
Stări de agregare	186	Inginerie	215
Amestecuri	187	Poduri	216
Fizică	188	Clădiri	217
Forțe	189	Poveste despre invenții	218
Gravitație	190	Fabrii	220
Frecare	191	Mașini	221
Magneți	192	Motoare	222
Lumină	193	Ceasuri	223
Electricitate	194	Radio	224
Circuite	195	Telefon	225
Poveste despre energie	196	Televiziune	226
Sunet	198	Computere	227
Temperatură	199	Poveste despre coduri	228
Medicină	200	Codare	230
Navigație	201	Internet	231
Numere	202	Comunicare	232
Fracții	203	Roboți	233
Volum	204	Sateliți	234
Forme	205	Big Bang	235
Simetrie	206	Univers	236
Măsurători	207	Sistem solar	237
Biciclete	208	Mercur	238
Autovehicule	209	Venus	239





Pământ	240	Inimă	268
Lună	241	Plămâni	269
Marte	242	Digestie	270
Asteroizi	243	Creier	271
Jupiter	244	Văz	272
Saturn	245	Auz	273
Uranus	246	Gust	274
Neptun	247	Miros	275
Pluto	248	Pipăit	276
Meteoriți	249	Sentimente	277
Comete	250	Ciclu al vieții	278
Galaxii	251	Gene	279
Calea Lactee	252	Somn	280
Stele	253	Boală	281
Soare	254		
Găuri negre	255	Referințe	282
Constelații	256	Glosar	294
Astronomie	257	Indice	298
Atmosferă	258	Mulțumiri	304
Călătorie spațială	259		
Poveste despre explorare	260		
Astronauți	262		
Corpul uman	263		
Celule ale corpului	264		
Piele	265		
Schelet	266		
Mușchi	267		



Când creăm o pictură sau o sculptură, facem artă. Arta ne poate arăta ceva din viața reală sau din imaginea și folosește diferite materiale. De-a lungul istoriei, oamenii au desenat sau au pictat imagini ale lumii. Arta ne ajută să ne arătăm sentimentele față de lume și creează obiecte frumoase.

Pictură

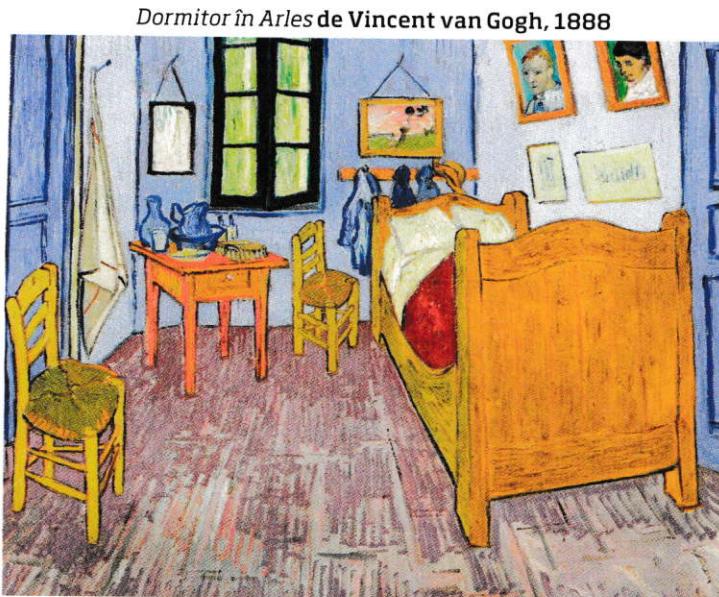
Pictorii folosesc un obiect numit pensulă, înmuiat în culoare, pentru a crea o imagine pe hârtie, carton sau pânză. Picturile pot fi detaliate sau pot arăta linii și forme.

Amprente din Epoca Pietrei la Cueva de los Manos



Picturi rupestre

Primele picturi au fost făcute pe peretii peșterilor, acum circa 40 000 de ani. În ele se pot vedea amprente, oameni și animale.



Pictură figurativă

Multe picturi înfățișează imagini realiste, din lumea din jur. Acestea pot fi un peisaj exterior sau interior, o persoană sau un obiect.

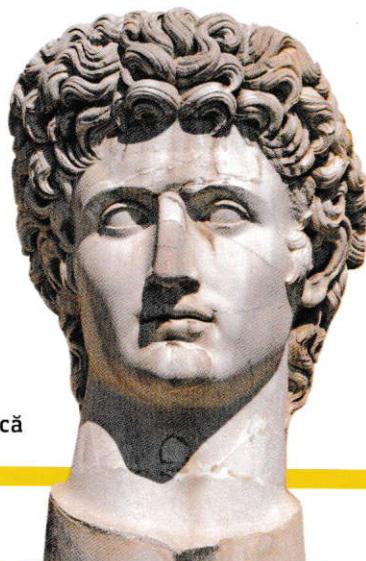


Pictură abstractă

Arta abstractă folosește culori și forme pentru a crea imagini uimitoare, care nu sunt realiste, dar ar putea înfățișa ceva real.

Sculptură

Sculptorii lucrează în argilă, lemn, piatră, metal sau în alte materiale pentru a crea obiecte. Acestea pot înfățișa oameni sau forme abstracte.



Sculptură a unui bărbat din Roma antică



Desen

Artiștii folosesc creioane colorate, cretă, cărbune și tuș pentru a desena imagini frumoase pe hârtie. Desenul este mai rapid decât pictura, fiind o bună modalitate de a înregistra scene din viață.



Tipărire

Imaginiile pot fi decupate dintr-un material precum lemnul și acoperite cu tuș sau vopsea. Tușul sau vopseala de pe imaginea decupată este apoi transferat pe hârtie, pentru a crea o tipăritură.

VEZI ȘI

- Meșteșuguri p. 13
- Fotografie p. 21
- Epoca Pietrei p. 44
- Roma antică p. 51
- Culoare pp. 174-175
- Clădiri p. 217

Meșteșuguri

Un meșteșug este ceva făcut de mâna, adesea cu multă îscusință. Oamenii au folosit materiale naturale și artificiale, cum ar fi argila sau sticla, pentru a face lucruri. Obiectele de mâna pot fi destinate utilizării zilnice, precum farfurii din care mănânci, sau pot fi decorative, ca bijuteriile.

VEZI ȘI

- Artă p. 12
- Cărți p. 15
- Haine pp. 32-33
- Roma antică p. 51
- Invenții pp. 218-219

Olărit

Olarii folosesc argilă din sol pentru a face lucruri precum farfurii, boluri, cești și vase. Aceștia dau formă argilei, apoi o aşază într-un cuptor special, numit cuptor de ardere, pentru a se încălzi și a se întări.



Figură
africană
din lemn

Cioplit în lemn

Cioplitorii în lemn dau lemnului diverse forme pentru a crea lucruri. Pot face mobilă, boluri și alte articole utile sau decorative.

Covor amerindian țesut



Teracotă
roșie

Vază egipteană antică

Țesut

Țesătoarele unesc fire de lână, mătase sau bumbac pentru a face o țesătură utilizabilă la multe lucruri, precum haine, covoare și decorațiuni de perete.



Sticlarit

Când nisipul este încălzit la o temperatură foarte înaltă, devine sticla lichidă. I se pot da diferite forme, rezultând obiecte solide precum carafe.

Mărgele sunt făcute în dimensiuni și forme diferite.



Mărgele

Materiale precum sticla pot fi transformate în mărgele. Acestea pot fi înșiruite pe un fir pentru a crea bijuterii sau cusute pe îmbrăcăminte.



Scrierea reprezintă notarea pe hârtie a cuvintelor pe care le rostim sau afișarea lor pe un ecran cu seturi de caractere, precum literele alfabetului. Caracterele reprezintă diferite litere sau cuvinte dintr-o limbă. Numeroasele limbi diferite din lume au diverse sisteme de scriere.

VEZI ȘI

- Cărți p. 15
- Arta povestirii pp. 16-17
- Limbaj p. 35
- Filosofie p. 38
- Coduri pp. 228-229

Sisteme de scriere

Caracterele scrise pot fi alăturate pentru a alcătui cuvinte sau uneori formează cuvinte pe cont propriu. Diferitele sisteme se scriu de la stânga la dreapta, de la dreapta la stânga sau de sus în jos.

Instrumente de scris

Primele cuvinte au fost scrise în argilă moale cu o bucată tare de trestie sau de lemn. Astăzi scriem cu creioane, colorate sau nu, și cu stilouri. Pot fi folosite pensule pentru a picta caractere frumoase.



Cuneiforme

Folosit în Irakul străvechi, acest alfabet a fost unul dintre primele sisteme de scriere. „Cuneiform” înseamnă în formă de cui.

Să ai

zi

plăcută

Have a nice day

Să ai o zi plăcută

祝你过一个好天

Să ai o zi plăcută

Alfabet chirilic

Acest alfabet este folosit pentru a scrie în rusă și în alte limbi est-europene și din Asia Centrală.

Хорошего дня!

Să ai o zi plăcută

Hindi

Limba hindi din India este scrisă în frumosul alfabet devanagari. Are 47 de litere diferite.

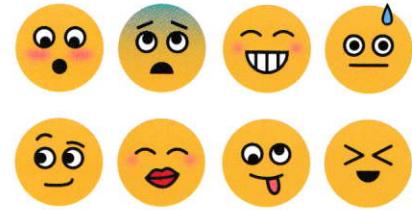
आप का दिन अच्छा बीते!

Să ai o zi plăcută

Unele dicționare chinezești conțin peste 40 000 de caractere!

Emoji

Emoji înseamnă „caracter sub formă de imagine”, în japoneză. Emojii sunt folosiți pe telefonul mobil și pe computere pentru a exprima rapid sentimente sau cuvinte.



Cărțile sunt cuvinte scrise puse laolaltă pentru a spune povești sau a oferi informații. Înainte de inventarea cărților, oamenii își împărtășeau poveștile memorându-le și spunându-și-le unui altora. Milioane de cărți au fost create de când s-a inventat hârtia și multe sunt acum citite pe dispozitive electronice precum tabletele.

VEZI ȘI

- Scriere p. 14
- Arta povestirii pp. 16-17
- Limbaj p. 35
- Materiale p. 177
- Invenții pp. 218-219

Primele cărți

Cărți sunt scrise și decorative manual de mii de ani. Paginile erau adesea făcute din pergament, piele subțiată a unui animal. Pentru a face aceste cărți era nevoie de un timp îndelungat.

Prima carte din seria „Harry Potter“ a lui J.K. Rowling s-a vândut în peste 100 de milioane de exemplare din 1997.

Tipar

În jurul anului 1440, în Germania, Johannes Gutenberg a inventat tipărița. A sculptat litere unice în blocuri de metal, apoi le-a alăturat pentru a forma cuvinte și le-a tipărit pe pagini.



Presă tipografică din anii 1900



Manuscrisse anluminate

În Europa, călugării au scris primele cărți în latină. Le-au decorat cu aur adevarat.



Ficțiune

O carte de ficțiune este o poveste în care autorul scrie despre oameni și evenimente imaginare. Cărțile de ficțiune pot fi numite și romane.



Non-ficțiune

O carte de non-ficțiune conține informații despre lumea reală. Dicționarele, atlasele, cărțile de gătit și cărțile despre istorie și animale sunt exemple de cărți de non-ficțiune.

Arta povestirii

Arta povestirii cuprinde spunerea sau scrierea poveștilor. Pot fi reale sau imaginare, pot avea orice lungime și pot fi despre orice subiect.

Oamenii au spus mereu povești pentru a se delecta, pentru a se informa și pentru a înțelege lumea în care trăiau.

Istorie orală

Cum oamenii primitivi nu puteau citi sau scrie, își transmitea poveștile unui altora. Povestitorul interpreta adesea părți ale poveștii. Oamenii continuă să spună povești în felul acesta și în zilele noastre.



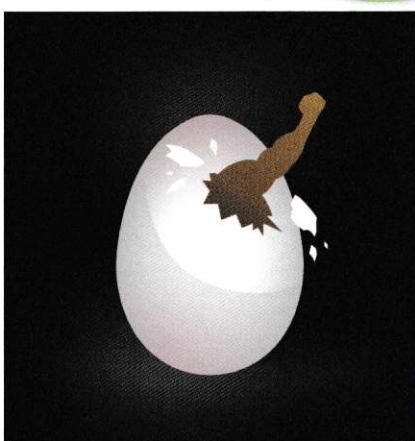
Spunerea unei povești
într-o bibliotecă

În India antică,
oamenii recitau din
memorie toate cele

10 600

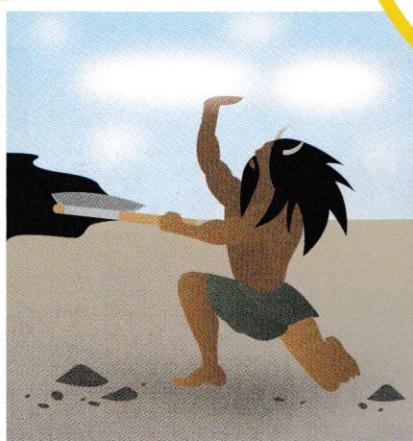
de versuri ale cărții
de imnuri sacre

Rig Veda.



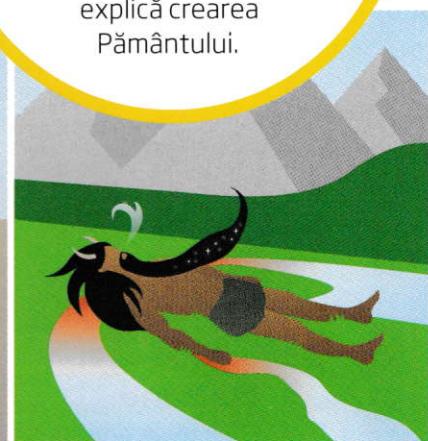
Început

La început era haos. Din haos a ieșit un ou și din acest ou s-a ivit Pangu, prima ființă.



Cuprins

Când a crescut, Pangu a creat Pământul și cerul și s-a așezat între ele pentru a le forța să se desprindă unul de celălalt.

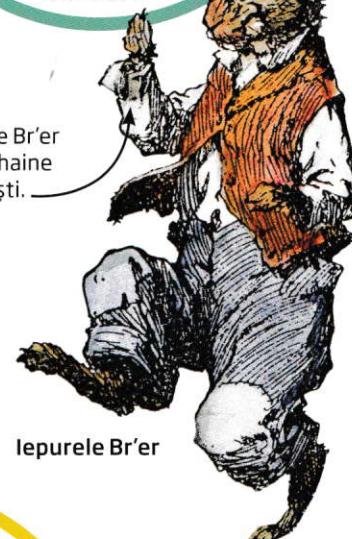


Deznodământ

Când Pangu a murit, respirația sa a devenit vânt, vocea lui a devenit tunet, iar oasele sale s-au preschimbat în minerale prețioase.

Povești cu animale

În numeroase povești, personajele principale sunt animale. Acestea vorbesc și se îmbracă precum oamenii, deși trăiesc adesea în case de animale. Iepurele Br'er este un personaj din SUA.

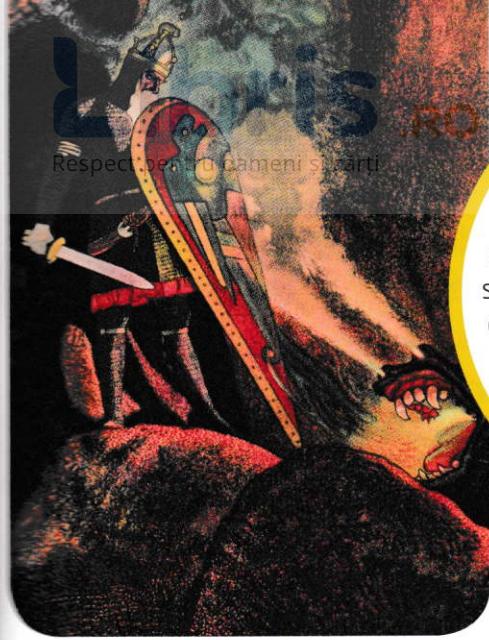


Iepurele Br'er
poartă haine omenești.

Ce este o poveste?

O poveste este o relatare ficțională (născocită) despre evenimente și oameni imaginari sau reali. O poveste are un început, un cuprins și un deznodământ. Povestea chineză a lui Pangu explică crearea Pământului.





Respect pentru cameni străzi

Poezie

Poezia este un tip de literatură. Adesea are versuri scurte care rimează, grupate în strofe. Poezia își alege cuvintele cu grijă pentru a sugera diverse înțelesuri sau idei. Poate avea orice lungime și poate fi despre orice subiect.

Beowulf este un poem foarte lung despre un erou străvechi.

Romane

Romanul este o poveste lungă despre oameni și viețile lor. Romanele se pot desfășura în lumi imaginare sau reale și pot avea loc în orice moment. Există numeroase feluri de romane. De exemplu, un roman istoric va fi plasat în trecut și ne va învăța despre istorie.

Cu peste
8 000 de pagini,
cel mai lung roman
din lume este *Oameni
de bunăvoie* al
autorului francez
Jules Romains.



Povești pentru copii din întreaga lume

Basme

Basmul este o poveste care conține magie și personaje precum zâne, vrăjitoare, spiridiș sau uriași. În basme se înfruntă binele și răul și de obicei au un final fericit. *Frumoasa din pădurea adormită*, *Aladdin și Făt-Frumos din lacrimă* sunt exemple de basme.

În basmul *Aladdin*, un duh apare în mod magic dintr-o lampă.



Lampă magică



Filmare la *Romeo și Julieta*

Filme

Filmele sunt forme vizuale ale poveștilor. Actorii interpretează povestea într-un cadru veridic. Ei rostesc replicile din poveste și încearcă să facă filmul cât mai realist și veridic posibil.

Teatru

Oamenii pun în scenă povești de mii de ani. Aceste povești sunt piese, iar teatrul este locul în care sunt interpretate. Actorii de teatru încearcă să ne facă să credem că personajele dintr-o piesă sunt reale și că evenimentele pe care le ilustrează se întâmplă cu adevărat.

VEZI ȘI

- Cărți p. 15
- Film p. 22
- Muzică pp. 24-25
- Haine pp. 32-33
- Grecia antică p. 50
- Clădiri p. 217

Pe scenă

Zona în care sunt jucate piesele la teatru se numește scenă. Pe scenă se pot afla mulți actori în același timp. Muzica, sunetele și luminile de pe scenă fac piesa mai interesantă.



Actori

Oamenii din piesele de teatru care pretind că sunt personaje se numesc actori.

Costume

Îmbrăcămintea pe care o poartă un actor se numește costum.

Scenă

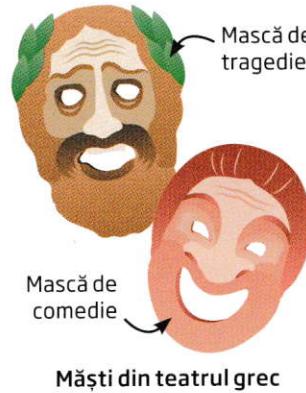
Scena este de obicei plasată în fața publicului.

Recuzită

Articolele de recuzită, cum ar fi arme, sunt lucrurile folosite în piese pentru a le face mai reale.

Piese de teatru antice

Primele piese au fost scrise în Grecia antică, în jurul anului 700 î.Hr. Dramaturgii greci au scris în principal piese triste, numite tragedii, și piese amuzante, numite comedii.



Marionete

Păpușile controlate cu ajutorul sforilor sau al unor tije se numesc marionete. Actorii le împrumută vocea lor și spun povești pe scene mici. Spectacole cu marionete se joacă de cel puțin 3 000 de ani.



Mituri și legende

Miturile și legendele sunt povești. În trecut, oamenii au inventat mituri pentru a răspunde unor mari întrebări, precum de unde vine lumea noastră. Spre deosebire de mituri, legendele se bazează adesea pe evenimente reale, dar detaliile s-au schimbat mult de-a lungul timpului, astfel că nu a mai rămas prea mult adevăr!

VEZI ȘI

- Scriere p. 14
- Cărți p. 15
- Arta povestirii pp. 16-17
- Egiptul antic p. 49
- Grecia antică p. 50

Creaturi mitice

Miturile includ adesea creaturi stranii, care au uneori o combinație de trăsături de la diferite animale. Creaturile mitice pot fi monștri înpăimântători sau fiare prietenoase, precum dragonul chinezesc.

Minotaур

Minotaурul este un monstru înfricoșător cu corp de om și cap de taur. Apare într-un mit grecesc.



Dragon chinezesc

Dragonul chinezesc are patru picioare și corp lung ca de șarpe. În China, dragonii simbolizează norocul.



Grifon

Grifonul este o parte leu, o parte vultur. În miturile grecești, grifonii păzesc comori.



Mitul creației

Multe mituri sunt despre cum a fost creată lumea. Un mit egiptean spune că primii oameni au fost făcuți din argilă, pe roata unui olar, de către un zeu cu cap de berbec numit Khnum.



Eroi legendari

Multe mituri și legende spun poveștile unor oameni curajoși, numiți eroi. Hua Mulan este eroina unei legende chineze. Se dă drept bărbat și luptă ca soldat în locul tatălui ei în vîrstă.

Aceasta este o statuie modernă a lui Hua Mulan. Povestea ei a fost spusă în multe cărți și filme.

„Mit“ vine din cuvântul grecesc *mythos*, care înseamnă „poveste“.

